

VÁROSI LEGENDA**ÁMOKFUTÓ SZOVJET KATONÁKTÓL RETTEGETT A Z ORSZÁG**

A szocializmusban hazánkban állomásozó szovjet katonák felelőtlen ámokfutásairól, baleseteiről máig rengeteg történet kering. Miért ment valaki tankkal a gyulafiratóti kocsmába? Hogyan akadt fent egy drótkötélben a hegyeshalmi személyvonat?

1978-ban tankkal rongyolt ki egy szovjet katona a bócsai laktanyából, hogy hazaszökjön az anyjához. Őt embert is agasztott, kettőt halálra

Harcokcsival haza

1978 szeptemberében egy szovjet katona egy páncélozott járművel kitört a bócsai laktanyából, és megindult a záhonyi határátkelő felé. Menet közben több autót is veszélybe sodort, Kecskemétnél pedig halálra gázolt egy bicikliző idős nőt. Később a 4-es úton egészen Debrecenig száguldozott, de ott útját állták, ezért a Hortobágy felé vette az irányt. Ekkor egy csapat fiatal kerékpárossal találkozott, előzés közben pedig négyüket is elütötte. Egyikük, a 18 éves László Sándor, a Debreceni VSC sportolója a helyszínen meghalt – elevenítette fel a negyven évvel ezelőtti történetet az Index. A katona Munkácsra akart hazaszökni az anyjához, miután felettesei nem engedték el az öccse temetésére.

Tíz év szibériai kényszermunkára ítélték, de olyan pletyka is elterjedt, hogy még ott helyben kivégezték, illetve, hogy nem is ő volt a valódi elkövető. Ezeket az irtó kellemetlen eseteket akkoriban nem verték nagydobra, a sajtó is csak minimálisan tudósított róluk, ha egyáltalán tudósított.

Mindent elutussoltak

1973-ban hat szovjet MiG-21-es szállt fel a tóközi repülőtérrel. Három gép hegynek ütközött, a pilóták személyhaltak. 1981-ben szovjet tankot gázolt el egy vonat Polgárdi közelében. A mozdony kiskitort és oldalra dőlt, öt katona meghalt. Öt évvel később a kis-kunlaci szovjet katonai bázis egyik vadászrepülőgépe az ápori iskola épületére zuhant. 1987. október 19-én tragikus helikopter-baleset történt a Bakony legmagasabb pontjához közeli Kék-hegyen. Hét magas rangú szovjet katona lelte halálát, de hogy mi történt, azt akkoriban csak sejtene lehetett. 1988 májusában Győrszentván és Nagyszentjános közt egy, azóta megszűnt ajgáron vonattal kereszttul ledőglött tansát egy T72 típusú, szovjet felségjelű tank. A vonatforgalommal nem foglalkoztak sokat, így fordulhatott elő, hogy egy hegyeshalom felé tartó személyvonat éppen a két jármű között feszülő drótkötélbe szaladt. A hátsó jármű lövegterembe a baleset következtében elfordult, és a lövegcső belevágódott a személyvonatba, alaposan letarolva ezzel az első kocsit. A mozdonyvezető és a vonat egyik utasa könnyebben sérült meg, előbbi később leszakalkozott.

Egymással baleseteztek legtöbbször

A szovjet csapatok láthatatlanságát erősítette, hogy szinte alig rendelkeztek személyautókkal és szociálistárművekkel. Mozgásaikat mindig nagyobb szervezett csoportokban, de ritkábban honyoltatták. Köztük konvojok megelöszhetetlenül hőmpolygtek, a legtöbb balesetet egymás között okozták, ezeket viszont saját katonai igazságszolgáltatásuk bírálta el. Államként éltek az államban, és hála a több évtizedes szivós munkának, valóban legfeljebb annyit lehetett róluk tudni, amennyit a laktanya melletti lakó emberek arról az egyetlen konkrét bázisról tudtak. (Beszélő Online – Hegyszállók honatyán)

Mindig sokan, szervezettezen mutatkoztak, hogy félelmet keltsenek

Szovjet T-64-es harcokcsikat a kivonalközpont, a foto 1990 júliusában készült

Folyamatos félelem

Több Ester Zsófia történész szerint biztosan sokkal több eset volt, mint amennyi kiderült. – Az 50-es, 60-as években is történhetett hasonló tragédiák, de a rendszer akkor még keményebb volt, nem véletlenül csak a 70-es évektől kerültek napvilágra ezek az ügyek. Fontos megjegyezni, hogy akkortól sem előszörban a sajtóban láttak napvilágot a szovjetek balesései, hanem szóbeszédekből – mondta a Borsnak a Veritas Intezet munkatársa. – Esembe jutott egy konkrét eset a szocializmusból, ami talán jól érzékelteti az akkori közhangulatot. Eppen a Bátoronál nyaraltunk, a sztréknél várakoztunk, amikor áthaladt egy tehervonat, ami szovjet tankokat szállított. Ez mindenki életében rendszeres látvány volt: Tudtuk, érzékeljük, hogy itt vannak, és ez kellett egyfajta folyamatos félelmet az emberekben – mondta Tóth Eszter Zsófia. A történet szerint az itt állomásozó szovjet katonáknak sem lehetett könnyű, mert gyakorlatilag be voltak zárva a laktanyákba, távol az otthonuktól. D. P.

Ha ötlete van vagy témát javasol, írj! Várjuk levelét erre az e-mail-címre: varosilegenda@borsonline.hu. Rovatunk következő anyagát hétfőn olvashatja

Tankkal a kocsmába

Mind közül a legismertebb Radics Gábor esete, akit 1986-ban a gyulafiratóti kocsmába elűzték egy szovjet tank. A hajmáskéri katonai bázis közelsége miatt az ivóban gyakori vendégnek számító három orosz katona ócsárolni kezdte a két héttel korábban a szovjetektől megsemmisítő, 60-s vereséget elszenvedett magyar válogatottnak. Erre az egyik katona elszáradt a település határában hagyott T-72-es tankra, majd megindult a kocsmába felé. Radics már nem tudott elugrani a láncfalak elől. Az eset felelőséit nem büntették meg.

Ámokfutó szovjet katonáktól rettegett az ország

A szocializmusban hazánkban állomásozó szovjet katonák felelőtlen ámokfutásairól, baleseteiről máig rengeteg történet kering. Miért ment valaki tankkal a gyulafiratóti kocsmába? Hogyan akadt fent egy drótkötélben a hegyeshalmi személyvonat?

Harcokcsival haza 1978 szeptemberében egy szovjet katona egy páncélozott járművel kitört a bócsai laktanyából, és megindult a záhonyi határátkelő felé. Menet közben több autót is veszélybe sodort, Kecskemétnél pedig halálra gázolt egy bicikliző idős nőt.

Később a 4-es úton egészen Debrecenig száguldozott, de ott útját állták, ezért a Hortobágy felé vette az irányt. Ekkor egy csapat fiatal kerékpárossal találkozott, előzés közben pedig négyüket is elütötte. Egyikük, a 18 éves László Sándor, a Debreceni VSC sportolója a helyszínen meghalt – elevenítette fel a negyven évvel ezelőtti történetet az Index. A katona Munkácsra akart hazaszökni az anyjához, miután felettesei nem engedték el az öccse temetésére.

Tíz év szibériai kényszermunkára ítélték, de olyan pletyka is elterjedt, hogy még ott helyben kivégezték, illetve, hogy nem is ő volt a valódi elkövető. Ezeket az irtó kellemetlen eseteket akkoriban nem verték nagydobra, a sajtó is csak minimálisan tudósított róluk, ha egyáltalán tudósított.

Mindent eltussoltak 1973-ban hat szovjet MiG–21-es szállt fel a tököli repülőtérrel.

Három gép hegynek ütközött, a pilóták szörnyethaltak. 1981-ben szovjet tankot gázolt el egy vonat Polgárdi közelében. A mozdony kisiklott és oldalra dőlt, öt katona meghalt. Öt évvel később a kiskunlacházi szovjet katonai bázis egyik vadászrepülőgépe az áporikai iskola épületére zuhant. 1987. október 19-én tragikus helikopter-baleset történt a Bakony legmagasabb pontjához közeli Kékhegyen. Hét magas rangú szovjet katona lelte halálát, de hogy mi történt, azt akkoriban csak sejteni lehetett. 1988 májusában Győrszentiván és Nagyszentjános közt egy, azóta megszűnt átjárón vontatta keresztül ledöglött társát egy T72 típusú, szovjet felségjelű tank. A vonatforgalommal nem foglalkoztak sokat, így fordulhatott elő, hogy egy Hegyeshalom felé tartó személyvonat éppen a két jármű között feszülő drótkötélbe szaladt. A hátsó jármű lövegtornya a baleset következtében elfordult, és a lövegcső belevágódott a személyvonatba, alaposan letarolva ezzel az első kocsit. A mozdonyvezető és a vonat egyik utasa könnyebben sérült meg, előbbit később leszálalékolták.

Folyamatos félelem Tóth Eszter Zsófia történész szerint biztosan sokkal több eset volt, mint amennyi kiderült. – Az 50-es, 60-as években is történhetek hasonló tragédiák, de a rendszer akkor még keményebb volt, nem véletlenül csak a 70-es évektől kerültek napvilágra ezek az ügyek.

Fontos megjegyezni, hogy akkortól sem elsősorban a sajtóban láttak napvilágot a szovjetek ballépései, hanem szóbeszédéből – mondta a Borsnak a Veritas Intézet munkatársa.

– Eszembe jutott egy konkrét eset a szocializmusból, ami talán jól érzékelteti az akkori közhangulatot. Éppen a Balatonnál nyaraltunk, a síneknél várakoztunk, amikor áthaladt egy tehervonat, ami szovjet tankokat szállított. Ez mindenki életében rendszeres látvány volt. Tudtuk, érzékeltek, hogy itt vannak, és ez keltett egyfajta folyamatos félelmet az emberekben – mondta Tóth Eszter Zsófia. A történész szerint az itt állomásozó szovjet katonáknak sem lehetett könnyű, mert gyakorlatilag be voltak zárva a laktanyákba, távol az otthonuktól.

KA: Mindig sokan, szervezeten mutatkoztak, hogy félelmet keltsenek

KA: Szovjet T–64-es harckocsik a kivonuláskor, a fotó 1990 júliusában készült

KA: 1978-ban tankkal rongyolt ki egy szovjet katona a bócsai laktanyából, hogy hazaszökjön az anyjához. Öt embert is elgázolt, kettőt halálra

Egymással baleseteztek legtöbbit

A szovjet csapatok láthatatlanságát erősítette, hogy szinte alig rendelkeztek személyautókkal és dzsipszerű járművekkel. Mozgásaikat mindig nagyobb szervezett csoportokban, de ritkábban bonyolították. Közúti konvojaik megelőzhetetlenül hömpölyögtek, a legtöbb balesetet egymás között okozták, ezeket viszont saját katonai igazságszolgáltatásuk bírálta el. Államként éltek az államban, és hála a több évtizedes szívós munkának, valóban legfeljebb annyit lehetett róluk tudni, amennyit a laktanya mellett lakó emberek arról az egyetlen konkrét bázisról tudtak. (Beszélő Online – Megszállók homályban)

Tankkal a kocsmába

Mind közül a legismertebb Radics Gábor esete, akit 1986-ban a gyulafirátóti kocsmá előtt szó szerint kilapított egy szovjet tank.

A hajmáskéri katonai bázis közelsége miatt az ivóban gyakori vendégnek számító három orosz katona ócsárolni kezdte a két héttel korábban a szovjetektől megsemmisítő, 6-0-s vereséget elszenvedett magyar válogatottat. Erre az egyik katona elszaladt a település határában hagyott T-72-es tankért, majd megindult a kocsmá felé. Radics már nem tudott elugrani a lánctalpak elől.

Az eset felelőseit nem büntették meg.